

Česká věda málo komunikuje se světem a je zahleděná do sebe, ukázala analýza článků ve vědeckých časopisech

23.07.2018 irozhlas.cz Strana 0 Věda

Nela Krawiecová

Pětina českého **výzkumu** je publikována v časopisech lokálního významu, které nejsou vystaveny zahraniční konkurenci a mimo Českou republiku je téměř nikdo nečte. Situace je podstatně horší ve společenských než v přírodních vědách. „Ten rozdíl je do nebe volající a je to škoda,“ říká v rozhovoru pro iROZHLAS.cz Vít Macháček, spoluautor studie, která uzavřenost české **vědy** prokázala analýzou knihovnických dat.

Co je podle vašeho **výzkumu** největší problém současné české **vědy**? Nedá se to úplně paušalizovat, ale jedním z našich poznatků je, že se česká **věda** dramaticky liší napříč obory a institucemi. Zatímco například obory přírodních věd v rámci našich kritérií fungují zcela v pořádku, problém je hlavně v oboru společenských věd.

Co všechno se musí stát aby se situace zlepšila i na těch **vysokých školách**, které v kvalitě **výzkumu** zaostávají? Vládou schválená Metodika 2017+ může pomoci, ale stále se k ní váže velké množství nejistoty. Ještě stále se směřování dobrým směrem dá „vykosit“ a zakonzervovat současný stav na dlouhá léta dopředu. Pokud ale budeme jako posledních 29 let čekat, že se to vyřeší samo, nestane se nic.

Obecně jsem skeptický vůči automatismům typu „přidejte vědcům peníze“. Je zcela zjevné, že bez finančního zázemí kvalitní **vědu** dělat nelze. Na druhou stranu nelze spoléhat pouze na finance. Ruku v ruce musí jít s financováním i hodnocení **výzkumu** a schopnost rozpoznat, který **výzkum** je kvalitní a zaslouží si velké peníze.

Základem by měl být systém, který bude schopen ohodnotit excelentní vědecké výsledky a nalákat výzkumníky ze zahraničí na české **univerzity** – a to se nám zatím vůbec nedaří. Právě výzkumná pracoviště by měla být místem, kde se střetává více názorů a pracovníků z různých koutů světa. Tohle je ale něco, s čím budeme bojovat ještě spoustu let. Musíme na tom pracovat.

Od čeho začít? Problém začíná u toho, že na některých pracovištích není doktorandům dáván dostatečný prostor a motivace k tomu, aby se originálnímu **výzkumu** věnovali. Za práci, která je těžká a vyžaduje opravdu stoprocentní nasazení, nejsou mnohdy odpovídajícím způsobem ohodnoceni. Někdy opravdu hodně učí, v jiných případech dělají Ph.D. při zaměstnání a na vlastní **výzkum** prostě nezbyvá čas. Postupem času tak vlastně nezbude než publikovat lokálně, jako to koneckonců dělají jejich školitelé. A to je škoda.

Vnímám to jako začarovaný kruh. Starší lidé v oboru často vychovávají mladší tak, že se mnohdy ani nedozví o tom, že **věda** má být ambiciózní. Ale opět, jsou tu i světlé výjimky a nelze příliš paušalizovat.

Ve světové **vědě** je běžné, že vědci tráví hodiny, roky, někdy desetiletí tím, aby se dostali do té nejvyšší ligy. Mám pocit, že v sociálních vědách u nás tohle moc nefunguje. Nejen že je do toho nikdo nenutí, což by se snad ještě dalo chápat, ale v mnoha případech to uvědomění, že se to tak má dělat, zcela chybí.

Odcházejí nejlepší vědci do zahraničí? Ano, utíkají nám lidé do zahraničí, ale nejsme tím vůbec výjimeční. Dokonce bych řekl, že takhle **věda** funguje a fungovat má. Mobilita k akademickému světu neodmyslitelně patří. Otázkou je, do jaké míry. Pokud se ti lidé po nějaké době vrátí, tak je to rozhodně lepší, než kdyby zůstali doma. Obecně však i na západě platí, že většina těch nejlepších odejde do Spojených států, kde dělají všechno pro to, aby u nich kvalitní vědci z celého světa zůstali.

V českém kontextu je často kritizován tzv. inbreeding – tedy to, že škola si své absolventy vychová od bakalářského až po profesorský titul. Za celou kariéru takoví lidé mají jediného zaměstnavatele, potkávají celý život stejné kolegy.

Nemusí to tak být. Například **CERGE-EI**, kde působím, své vlastní doktorandy zaměstnávat nechce. Pokud je zaměstná, tak až poté, co nabere určitou zkušenost na jiné **univerzitě** v zahraničí.

newton media

https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/veda/ceska-veda-malo-komunikuje-se-svetem-a-je-zahledena-do-sebe-ukazala-analyza_1807230630_pek